

CONSULTATIE DOCUMENT

Inleiding

1. Op 26 april 2019 is het ontwerp “Besluit tot wijziging van het Besluit tarieven in strafzaken 2003 en het Besluit beëdigde tolken en vertalers in verband met het instellen van minimumtarieven en het borgen van de kwaliteit en integriteit van beëdigde tolken en vertalers” gepubliceerd voor consultatie.
2. Met dit conceptbesluit wordt beoogd minimum (in plaats van vaste) tarieven in te stellen voor werkzaamheden van tolken en vertalers en voorts wordt met het besluit beoogd het Register beëdigd tolk vertalers (Rbtv) ook open te stellen voor tolken op B2-taalvaardigheidsniveau.
3. Van Dam & Kruidenier *Advocaten* staat thans 185 in het Rbtv geregistreerde tolken en vertalers bij. Namens deze cliënten reageren wij op het voorgenomen besluit.

Besluit onzorgvuldig voorbereid, niet adequaat en marktversturend

Voorgeschiedenis, rapport “Don’t talk too much”

4. Het thans ter consultatie voorgelegde conceptbesluit is een uitvloeisel van het programma “Tolken in de toekomst”. Dat programma borduurt voort op het in 2016 in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie uitgevoerde onderzoek door ABDTOPConsult, dat heeft geresulteerd in het rapport “*Don’t talk too much*”.ⁱ Dit rapport beoogde een bijdrage te leveren aan een hogere kwaliteit van tolkdiensten en een efficiënter en goedkoper uitvoeringsproces en gaf daartoe een aantal adviezen op het gebied van kwaliteit, inkoop en efficiënte inzet van tolken.ⁱⁱ Het programma “Tolken in de toekomst” heeft voor die drie gebieden van advies doelstellingen geformuleerd.ⁱⁱⁱ
5. Het onderhavige besluit moet bijdragen aan deze doelstellingen en wijzigt daartoe, ten eerste, de inschrijfeisen voor tolken in het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv) terwijl, ten tweede, de vaste tarieven voor tolk- en vertaaldiensten uit het Besluit tarieven in strafzaken (Btis) naar minimumtarieven worden omgezet.

Ondanks afnameplicht in helft gevallen geen Rbtv -tolk

6. De Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv) bepaalt in artikel 28 dat de aldaar genoemde instanties en diensten uitsluitend gebruik maken van beëdigde tolken en vertalers. Beëdigde

tolken en vertalers zijn daartoe opgenomen in het Register beëdigde tolken en vertalers (Rbtv). Artikel 28 lid 3 Wbtv staat slechts in specifieke gevallen een afwijking van deze zogenaamde afnameplicht toe:

In afwijking van het eerste en tweede lid kan gebruik worden gemaakt van een tolk die geen beëdigde tolk is of van een vertaler die geen beëdigde vertaler is

(i) indien wegens de vereiste spoed een ingeschrevene in het register niet tijdig beschikbaar is of

(ii) indien het register voor de desbetreffende bron- of doeltaal dan wel bron- of doeltalen geen ingeschrevene bevat [toevoeging nummering adv.].

7. In het hierboven genoemde (en ook in de NvT bij onderhavig besluit meermaals aangehaalde) rapport werd geconstateerd^{iv} dat, hoewel de afnameplicht goed wordt nageleefd, toch voor een fors percentage afgeweken wordt van de – in beginsel toch verplichte - inzet van tolken, die zijn opgenomen in het Rbtv.

Ook in de concept Nota van Toelichting op onderhavig conceptbesluit^v wordt gesteld dat slechts in gemiddeld 50 tot 60% van de tolkdiensten door afnameplichtige organisaties en diensten gebruik werd gemaakt van een Rbtv-tolk.

Geen adequaat onderzoek naar oorzaken schending afnameplicht

8. Het rapport noemt^{vi} diverse oorzaken waarom het Rbtv en de zogenaamde Uitwijklijst onvoldoende zouden voorzien in de vraag naar tolken. Van een aantal daarvan lijkt, op eerste gezicht, wellicht aannemelijk dat deze, in meer of mindere mate, een rol spelen (met name het gebrek aan tolken in de meer “exotische” talen), maar of dat werkelijk zo is en in welke mate staat helemaal niet vast. Naar de oorzaken van het beweerd geconstateerde tekort aan registertolken is door de opstellers van het rapport, althans voor zover daaruit kenbaar, immers geen kwantitatief onderzoek gedaan.

Dit terwijl de Wbtv in art. 28 lid 4 uitdrukkelijk bepaalt dat wanneer afnameplichtige diensten en instanties afwijken van de verplichting tot het inzetten van beëdigde tolken en vertalers zulks met redenen omkleed schriftelijk moet worden vastgelegd.

Sinds de inwerkingtreding van de Wbtv dient met andere woorden bij de afnameplichtige organisaties een enorme hoeveelheid, zich over vele jaren uitstrekkende, informatie beschikbaar te zijn, niet alleen over het aantal gevallen, maar uitdrukkelijk ook over de redenen die ten grondslag liggen aan het inzetten van een niet-beëdigde c.q. niet in het Rbtv opgenomen tolk of vertaler. Het is onze cliënten ook uit eigen ervaring bekend dat in ieder geval één van de twee grote bemiddelaars, TVcN, de tolken die voor haar werkzaam zijn ook daadwerkelijk vraagt naar de reden, wanneer een opdracht niet wordt aanvaard.

Dat is, op zijn minst, een gemiste kans: die tekorten kunnen immers, bijvoorbeeld voor verschillende taalgebieden, zeer wel verschillende oorzaken hebben.

9. Inzicht in die oorzaken is ook aan de orde geweest in een overleg op 31 januari 2019 dat de vaste commissie van Justitie en Veiligheid heeft gevoerd met Minister Dekker.^{vii} In dat overleg heeft de Minister, op een vraag van kamerlid Groothuizen, gezegd:

“Gevraagd is of de Kamer structureel kan worden geïnformeerd over het beroep dat wordt gedaan op dat register en op de zogeheten Uitwijklijst. Dat was een vraag van de heer Groothuizen. Die cijfers worden bijgehouden, ook die betreffende de naleving van de afnameplicht. Deze zullen jaarlijks worden geopenbaard. Daarmee zijn ze ook transparant. [onderstreping adv.]”^{viii}

Kamerlid Groothuizen vroeg daarop door:

“Het vermoeden bestaat soms dat er iets te makkelijk wordt uitgeweken. Die motivering zou er inzicht in kunnen geven of dat dat klopt of niet. Wordt het een soort oneerlijke concurrentie? Of is er een goede reden om uit te wijken? Daar zou ik wat meer inzicht in willen hebben. De cijfers zijn mooi, maar misschien kan de Minister toezeggen dat ook nog even kwalitatief wordt bekeken of de aangegeven redenen voldoen.”

Daarop heeft de Minister toegezegd dat zijn collega daar schriftelijk op zou reageren.

10. Op 5 april 2019 heeft de Minister van Justitie en Veiligheid (i.c. dhr. Grapperhaus) inderdaad gereageerd op deze vragen.^{ix} In dat antwoord verwijst de Minister naar de cijfers die hij in reactie op eerdere Kamervragen beschikbaar heeft gesteld.^x De Minister merkt daarbij voorts op dat:

“... daarbij is uitgelegd dat wordt uitgeweken naar een tolk buiten het Register als een registertolk niet of niet tijdig beschikbaar is. Er is dan sprake van een gemotiveerd uitwijken naar een niet-registertolk.”

Deze cijfers gaven echter alleen een overzicht, per taal, van het aantal afnameplichtige tolkdiensten (475.000 in 2016), waarvan de Minister meldde dat ongeveer de helft daarvan werd uitgevoerd door een Rbtv-tolk.

11. Geen kwantitatieve informatie werd of is – ondanks verzoek van de Kamer en ondanks dat die informatie er (in ieder geval deels) wel is - dus beschikbaar (gesteld) over de achterliggende reden voor het niet gebruikmaken van een Rbtv-tolk.

Op zijn minst had toch echter informatie mogen worden verwacht ten aanzien van de hiervoor onder nummer 5 genoemde twee wettelijk onderscheiden (en uitsluitende) mogelijkheden voor gebruikmaking van een niet-Rbtv-tolk, waarvan de registratie nota bene immers wettelijk verplicht is voor afnameplichtige organisaties. Het door de Minister op een hoop vegen van alle afwijkingen onder de term “*niet of niet tijdig beschikbaar*” voldoet niet aan de wettelijk voorgeschreven motivering van afwijkingen van het Rbtv.

Besluit reeds daarom onzorgvuldig voorbereid en niet adequaat

12. Dat niet nader betrekken van de hiervoor bedoelde informatie en het niet onderzoeken van de redenen voor inzet van een niet-Rbtv-tolk maakt de voorbereiding van dit besluit dan ook onzorgvuldig: het maakt voor de bestrijding van een tekort aan tolken immers nogal wat uit of geen Rbtv-tolk kon worden ingezet omdat er voor de betrokken doel- of brontaal simpelweg geen beëdigde tolk in het register is ingeschreven, of dat er voor de betreffende taal voldoende tolken voor handen zijn, maar er, wegens de vereiste spoed, niet tijdig een beëdigde tolk kon worden gevonden.

Het onderhavige besluit gaat hieraan voorbij en kiest ten onrechte een “one-size-fits-all”-oplossing, door het Rbtv ongeclausuleerd voor B2-tolken open te stellen.

13. Deze met het onderhavig besluit gekozen oplossing is bovendien niet adequaat: indien de uitlatingen van de Minister hierover tot uitgangspunt kunnen worden genomen (maar zie hierna voor de twijfels die onze cliënten daarover hebben), zullen ook in de toekomst de afnameplichtige organisaties gehouden blijven exclusief C1-tolken te blijven inschakelen. Het toelaten van B2-tolken in het Rbtv gaat dan niet bijdragen aan het oplossen van een tekort aan C1-tolken.

Oorzaak “tolkentekort” moet (ook) worden gezocht in falen marktwerking, onderzoek nodig

14. Ruim de helft van de door de overheid ingekochte tolkdiensten wordt verleend door tussenkomst van een bemiddelaar.^{xi} De markt van bemiddelaars wordt gedomineerd door twee grote bemiddelaars en er zijn slechts een paar kleinere bemiddelaars.^{xii}

Ondanks deze dominante positie van slechts twee partijen op de helft van de markt, is er, in het kader van de voorbereiding van onderhavig besluit, geen onderzoek gedaan naar de invloed die deze partijen hebben op het aanbod van registertolken voor afnameplichtige organisaties.

Voor een dergelijk onderzoek was en is echter zeker aanleiding, vooral nu en passant in de NvT op het onderhavig besluit wordt aangekondigd dat aanbesteding van tolkdiensten via

bemiddelaars de hoofdregel wordt. De positie van deze bemiddelaars zal dus alleen maar versterkt worden en daarmee ook de invloed die zij hebben op de feitelijke beschikbaarheid van registertolken.

15. De noodzaak van een dergelijk onderzoek klemt eens te meer omdat vele van onze cliënten de ervaring hebben dat zij, hoewel beschikbaar voor opdrachten en bekend bij de betreffende intermediairs, niet benaderd zijn voor een bepaalde opdracht, waarvan later bleek dat deze is vervuld door een niet-Rbtv tolk.

Dat wekt op zijn zachtst gezegd de indruk dat bemiddelaars niet voldoende inspanning plegen om een tolk uit het register in te zetten en liever uitwijken naar een niet-Rbtv-tolk, waarop een hogere winstmarge kan worden gemaakt.

16. De tussenkomst van intermediairs beperkt ook de marktwerking ten aanzien van de prijsvorming van tolkdiensten: doordat er geen rechtstreeks contact is tussen diensten, die met een intermediair gecontracteerd hebben, en de in te zetten tolk, is er ook geen rechtstreekse onderhandeling tussen die partijen mogelijk over die prijs (en overige condities van de opdracht, zoals vergoeding voor reis- en wachttijd, annuleringsvergoeding, maar ook afspraken over vervolgoopdrachten etc.). In plaats daarvan regeert de prijsafpraak die door de desbetreffende dienst is gemaakt met de intermediair en ontbreekt iedere mogelijkheid voor de tolk om de omstandigheden van de betreffende opdracht in haar prijs te verdisconteren. Onaantrekkelijke voorwaarden die op dit moment in de markt worden gehanteerd (zoals het niet hanteren van avond-, feestdagen- en weekendtoeslagen, of het niet volledig uitbetalen van gereserveerde toltijd) zorgen ervoor dat tolken niet bereid zijn opdrachten op die basis te aanvaarden.

In plaats van dat dan de markt zijn werk doet en een onderhandeling ontstaat tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over de condities waaronder de registertolk wél de betreffende opdracht wil uitvoeren, zorgt de huidige systematiek van aanbesteding aan intermediairs ervoor dat die condities niet worden aangepast, maar in plaats daarvan door de intermediair wordt gezocht naar een partij die bereid is tegen die slechte condities te werken, veelal dus een niet-Rbtv geregistreerde tolk. Dat alles met een beroep op de wettelijke uitzonderingsgrond van niet (tijds) beschikbaarheid van een registertolk, terwijl die niet-beschikbaarheid nu juist door de aanbestedingssystematiek in de hand is gewerkt.

Dit effect dreigt door het voorgenomen besluit niet te worden bestreden, maar juist te worden versterkt, door de partijen waar thans naar wordt uitgeweken op te laten nemen in het Rbtv.

17. Niet alleen tarieven, maar ook andere voorwaarden (zoals ter zake van non-concurrentie, geheimhouding, auteursrechten, boetebedingen etc.) die door intermediairs aan tolken worden gesteld voor de uitvoering van tolkdiensten die aan de intermediairs zijn aanbesteed, zijn van invloed op de beschikbaarheid van Rbtv-tolken. Wanneer deze door tolken als ongerechtvaardigd of onevenredig worden ervaren, weerhoudt dat registertolken ervan zich aan die intermediairs te verbinden. Op zich is er dan geen tekort aan beëdigde tolken of vertalers, maar wordt ook hier een dergelijk tekort gecreëerd door het hanteren van onredelijke voorwaarden.
18. Een uitwas hiervan was de situatie in het eerste kwartaal van dit jaar, die ook geleid heeft tot Kamervragen aan de Minister^{xiii}: diverse tolken waren niet bereid de eenzijdig in een raamovereenkomst door een intermediair opgelegde en door hen onaanvaardbaar geachte voorwaarden te accepteren. Daarop werden zij voor langere tijd uitgesloten voor opdrachten. Dat gebeurde zelfs ook in taalgebieden waar schaarste aan tolken bestaat en soms zelfs maar één of enkele tolken en vertalers geregistreerd zijn. Die geregistreeerde tolken waren echter wel degelijk beschikbaar en rechtstreeks inzetbaar voor afnameplichtige tolkdiensten. De wettelijke uitzonderingen van artikel 28 (zie hierboven onder randnummer 6) waren dus niet aan de orde, de niet beschikbaarheid werd veroorzaakt door een geschil met de intermediair over de te hanteren voorwaarden en condities.
- De Minister^{xiv} acht dit soort geschillen primair een zaak tussen de betreffende tolk en de intermediair. Daarmee wordt miskend dat zolang een intermediair het comfort heeft van de mogelijkheid om bij discussie met een registertolk terug te vallen op een niet-register tolk, de registertolk geen enkele positie tegenover de intermediair heeft en er van marktwerking niets terechtkomt. Die situatie wordt met het nieuwe besluit niet alleen bestendigd maar zelfs geformaliseerd.

Besluit verstoort de marktwerking en vervalst de concurrentie

19. Enig onderzoek naar de houding en invloed van de dominante spelers op een zeer substantieel deel van de markt is niet gedaan en dus ontbreekt het zicht op, en inzicht in, een belangrijke oorzaak van de geconstateerde tekorten.
- De aanbestedende overheid zou hier de marktwerking moeten bevorderen, marktversturende effecten moeten wegnemen en (dus ten minste) de intermediairs aanspreken op het, mede door de door hen gehanteerde voorwaarden, gecreëerde tekort. Onder druk daarvan zouden de registertolken, die voor de betreffende intermediairs (althans voor de achterliggende opdrachtgevers) willen werken, betere, marktconforme en rendabele tarieven en voorwaarden kunnen bedingen.
- In plaats daarvan meent de wetgever met het onderhavige besluit de oplossing te moeten

zoeken in een verruiming van de toelatingseisen van het Register. Die zal leiden tot een registratie van een duizendtal (op een bestand van circa 1.100^{xv} registertolken!) lager gekwalificeerde tolken, die - alleen al omdat zij minder kosten hebben hoeven maken – sneller geneigd zullen zijn de voorwaarden van de intermediairs te accepteren. Die verruiming verstoort dus plotsklaps de markt en vervalst de concurrentie, ook – zoals hierna nog aan de orde zal komen – door het instellen van een en hetzelfde minimumtarief voor ongelijk gekwalificeerde tolken.

Inzet C1-tolken niet wettelijk geborgd, kwaliteit wordt uitgehold

Kwaliteitseisen blijven C1, maar alleen op papier

20. Bij het opstellen van de Wbtv en het Besluit beëdigde tolken en vertalers (Bbtv) is uitvoerig advies ingewonnen over de kwaliteitseisen die aan tolken en vertalers zouden dienen te worden gesteld. Aldus zijn in het huidige artikel 8 van het Bbtv kwaliteitseisen terecht gekomen die samengevat neerkomen op een HBO of universitaire scholing, hetgeen een beheersing van bron- of doeltaal op C1-niveau (en voor veel tolken geldt zelfs dat zij C2-niveau beheersen) impliceert.
21. Afnameplichtige organisaties zullen, aldus de concept Nota van Toelichting^{xvi}, onverminderd tolken op dat huidige C1-niveau uitvragen.

Als reeds opgemerkt: niet inzichtelijk is dan hoe het onderhavige besluit door het openstellen van het Rbtv voor B2-tolken het thans al bestaande (althans ervaren) tekort aan dergelijke tolken gaat oplossen. Indien immers afnameplichtige instanties gehouden blijven C1-tolken in te schakelen draagt dat openstellen van het Register niets bij aan het oplossen van dat tekort.

Afnameplichtige organisaties zullen dat zelfs “exclusief” doen, aldus de Minister^{xvii}:

“De vernieuwde systematiek zorgt er ook voor dat de vraag naar tolken uit het Rbtv zal stijgen. In de eerste plaats vanuit de afnameplichtige organisaties. Zij blijven exclusief C1-tolken oproepen, zoals in de huidige situatie. Via de nieuwe aanbestedingsystematiek, die onderdeel is van de totale systematiek, hebben we meer instrumenten om erop toe te zien dat een intermediair de juiste tolk voor de juiste opdracht vindt. Dat leidt naar verwachting tot een groter beroep op C1- tolken [onderstreping adv.]”

Maar de Minister praat met meel in de mond, want even verder heet het^{xviii}:

“Onder strikte voorwaarden kan ook aan afnameplichtige organisaties een B2-tolk aangeboden worden, als duidelijk is dat er niet of niet bijtijds een C1-tolk beschikbaar zal komen en de opdrachtgever daarmee akkoord gaat.”

Het is dus onvermijdelijk dat de huidige - hiervoor al geschetste - uitwijkpraktijk feitelijk zal worden gecontinueerd en het er toch op zal neerkomen dat afnameplichtige organisaties B2-tolken gaan inschakelen. Zo zal de kwaliteit van de door beëdigde tolken aan afnameplichtige instanties en diensten te leveren werkzaamheden verder uitgehold worden.

Want B2-tolk is straks gewoon “beëdigd tolk”

22. Met het onderhavige besluit wordt aan de wet zelf (de Wbtv) immers niets veranderd. Het besluit maakt het alleen wel mogelijk voor B2-tolken zich te registreren in het Rbtv en aldus een “beëdigd tolk”, in de zin van artikel 1 sub c. Wbtv, te worden.

Artikel 28 Wbtv verplicht de daar genoemde instanties en diensten slechts tot het gebruiken van beëdigd tolken en vertalers. Dat zijn dus straks, onder het voorgenomen besluit, ook B2-tolken. Het Rbtv zal wel een onderscheid maken in C1-tolken en B2-tolken (immers artikel II onderdeel E van het onderhavige besluit), maar de Wbtv zelf maakt dit onderscheid uitdrukkelijk niet. Met de inzet van een B2-tolk voldoet een afnameplichtige instantie dus straks aan de letter van de wet.

23. Van een wettelijke borging van het - door de Minister toegezegde – exclusief uitvragen van C1-tolken en daarmee van de kwaliteit van de aan afnameplichtige organisaties verleende diensten, is dus geen sprake, integendeel: onder het voorgenomen besluit zullen afnameplichtige organisaties volstrekt conform de wet handelen als zij doen, wat zij volgens de wet nu alleen bij hoge uitzondering mogen, namelijk het inschakelen van een niet C1-tolk.

Controle en handhaving op inzet C1-tolken verslechtert nog verder

24. Op vele plaatsen in de Parlementaire Geschiedenis van de Wbtv is door de regering aangegeven dat de afnameplicht dient te worden nageleefd en het inzetten van een niet-Rbtv tolk of vertaler een uitzondering dient te zijn (en schriftelijk dient te worden gemotiveerd en vastgelegd).

Toch hebben, zoals hiervoor al werd aangegeven, veel van onze cliënten (allen Rbtv-geregistreerd) de ervaring dat zij, hoewel beschikbaar voor opdrachten en bekend bij de betreffende intermediairs, niet benaderd zijn voor een bepaalde opdracht van een afnameplichtige dienst, waarvan later bleek dat deze is vervuld door een niet-Rbtv tolk. Getuige ook de summere informatie die van regeringszijde op daartoe strekkende

Kamervragen over de achterliggende redenen voor het niet inzetten van Rbtv-tolken is verschaft, lijkt dan ook van een daadwerkelijke monitoring, laat staan handhaving, van de naleving van de huidige afnameplicht al nauwelijks of geen sprake. Dat doet het ergste vrezen als die afnameplicht van C1-tolken straks zelfs niet meer wettelijk geborgd is.

25. Voor de toekomstige situatie, onder het voorgenomen besluit, ontbreekt vooralsnog ook ieder inzicht in de wijze waarop de toegezegde (exclusieve!) inzet van C1-tolken door afnameplichtige organisaties zal worden gemonitord en gehandhaafd.

Een en ander zou, zo begrijpen onze cliënten de NvT en de Minister (zie hiervoor onder randnummer 21), moeten worden gaan geregeld in *“de nieuwe aanbestedingsystematiek”* tussen de betreffende afnameplichtige organisatie en de leverancier van tolkdiensten. Hoe dat zal worden vormgegeven is vooralsnog volkomen onduidelijk en oncontroleerbaar. En uit de aard der zaak zullen dergelijke contractuele (aanbestedings-)afspraken ook niet openbaar beschikbaar zijn of worden.

Door het toezicht op en de handhaving van de “nieuwe” afnameplicht (dat wil zeggen de exclusieve inzet van C1-tolken) te verleggen naar de aanbestedingsvoorwaarden zullen deze aan het publieke zicht en dus controle worden onttrokken, terwijl de kwaliteit van deze tolkdiensten, in ieder geval in het kader van het strafproces, een krachtens het EVRM op de Staat rustende verantwoordelijkheid betreft.^{xix}

Tarieven ten onrechte niet gedifferentieerd, “race to the bottom”

26. Met het onderhavige besluit wordt, met een wijziging van artikel 4 Besluit tarieven in strafzaken (Btis), een minimumtarief geïntroduceerd voor beëdigde tolken, ongeacht of dit B2- of C1-tolken zijn.

Op zichzelf is al onbegrijpelijk dat voor kwalitatief ongelijkwaardige diensten toch een zelfde prijs zou dienen te gelden. Evenzo is onbegrijpelijk, en in het onderhavig voorstel ook niet verder gemotiveerd of onderbouwd, waarom de in het huidige artikel 4 lid 2 Btis aangebrachte differentiatie in tarieven niet wordt gehandhaafd.

27. Reeds vanwege de hierboven aangegeven effecten van de aanbesteding van afnameplichtige tolkdiensten aan intermediairs zal van de door de wetgever verwachte marktwerking, die dan zou moeten leiden tot prijsdifferentiatie, ook door de wijze waarop het onderhavige besluit is vormgegeven, vervolgens weinig terecht komen:

28. De huidige in het Rbtv geregistreerde tolken hebben hoge kosten moeten maken voor het behalen van de vereiste kwalificaties om in het Register te kunnen worden opgenomen en

daarin opgenomen te blijven. Juist vanwege deze inzet op kwaliteit is destijds in de Wbtv de afnameplicht opgenomen. De Memorie van Toelichting zegt hierover:

Om opgenomen te kunnen worden in het kwaliteitsregister heeft een groot aantal tolken en vertalers geïnvesteerd in de kwaliteit via het volgen van cursussen en opleidingen. Tegenover de investeringen in de kwaliteit van een groot aantal tolken en vertalers staat geen afnameverplichting van deze tolken en vertalers voor de gerechten, het Openbaar Ministerie, de Koninklijke Marechaussee, de politie en de IND. Het blijft in de praktijk derhalve mogelijk dat deze instanties gebruik blijven maken van tolken en vertalers die niet investeren in het bieden van kwalitatief goede dienstverlening. Dit leidt ertoe dat de stimulans van tolken en vertalers die zich inzetten voor het verbeteren van hun kwaliteit wordt afgeremd.^{xx}

Dit wetsvoorstel introduceert een afnameplicht voor justitiële diensten, de rechterlijke macht, de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, de Koninklijke Marechaussee, het Openbaar Ministerie en de politie in het kader van het straf- en vreemdelingenrecht. (...) Indien de hiervoor genoemde instanties niet gehouden zijn tot het inschakelen van tolken en vertalers die zich inzetten voor de kwaliteit van hun beroepsuitoefening zal de motivatie om hieraan te werken snel verdwijnen. Het behoeft geen betoog dat dit mede gezien de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman een ongewenste ontwikkeling zou zijn.^{xxi}

29. Het enige onderscheid dat C1- tolken hadden, Rbtv-registratie (en waaraan dus een afnameplicht werd gekoppeld juist om hen een incentive te geven in kwaliteit te investeren), wordt hen nu echter afgenomen. Zij zullen straks worden beconcurrereerd door tolken die die kwaliteitsinspanningen niet hebben geleverd en de kosten daarvoor nooit hebben gemaakt en die daar nu dus voor beloond worden door gratis toegang tot het register. Het behoeft daarbij dan ook geen betoog dat een tolk die nooit de kosten heeft gemaakt om als C1-tolk te kunnen worden geregistreerd, eerder bereid zal zijn het door het onderhavige besluit geïntroduceerde minimumtarief te accepteren. In combinatie met het, hiervoor uiteengezette, gebrekkig en oncontroleerbaar toezicht op handhaving van de “nieuwe” afnameplicht (d.w.z. de “verplichte” inzet van C1-tolken door afnameplichtige organisaties) wordt het dan onmogelijk voor C1-tolken te concurreren op prijs. Het gevolg is een “race to the bottom”: het minimum tarief wordt het maximum tarief en voor veel C1-tolken zal het niet meer interessant zijn nog langer voor afnameplichtige organisaties te werken, met een uitstroom uit het Rbtv tot gevolg. De in de MvT reeds gevreesde rem op de kwaliteit wordt daarmee bewaarheid.

Tot slot

30. Om de hiervoor uiteengezette redenen menen onze cliënten dat van het onderhavige besluit zou moeten worden afgezien.

Het leidt in wezen tot het codificeren van de al jaren, in strijd met de wet, bestaande praktijk van afwijken van de verplichte inzet van Rbtv-tolken door afnameplichtige instanties, zonder dat er deugdelijk onderzoek gedaan is naar de oorzaken van (de noodzaak voor) dat afwijken. Bij gebrek aan dergelijk onderzoek is de introductie van B2-tolken in het register een schot in het duister waarmee het tekort aan C1-tolken en de werkelijke oorzaken daarvan niet worden opgelost. Maar het besluit verstoort wel de markt en zal leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de geleverde tolkdiensten.

Indien het besluit wordt doorgezet zou op zijn minst in een wettelijke borging en publieke controle van de C1-afnameplicht moeten worden voorzien, zodat tolken daadwerkelijk in staat zijn betere voorwaarden en tarieven overeen te komen met de intermediairs. Daarnaast zal moeten worden voorzien in een differentiatie in tarieven voor C1- en B2-tolken.

Van Dam & Kruidenier *Advocaten*

Mrs. A.A. Marcus en J.F. Bienfait

Capelle aan den IJssel, 19 juni 2019

ⁱ Bijlage bij de brief van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 31 januari 2017, Kamerstuk 29 936, nr. 42.

ⁱⁱ Hoofdstuk 7, pag. 30 en 31

ⁱⁱⁱ Zie de concept Nota van Toelichting, pag. 1 eerste alinea.

^{iv} Pag. 11 derde alinea.

^v Pag. 2 tweede alinea.

^{vi} Pag. 11 overlopend in 12.

^{vii} Kamerstuk 29 279, nr. 493.

^{viii} Pag. 35 van het verslag.

^{ix} Kamerstukken 29 936, nr. 44.

^x Namelijk op 17 april 2018, aanhangsel Handelingen II 2017/18, nr. 1798.

^{xi} Cijfers 2015, bron: Rapport Don't tolk too much, pag. 18 tabel

^{xii} Rapport Don't tolk too much, pag. 19

^{xiii} Brief van de Minister van J&V d.d. 12 april 2019, Antwoorden Kamervragen over het bericht 'Zelfstandige tolken met uitsluiting bedreigd', kenmerk 2563997

^{xiv} In zijn antwoord op vraag 5 in de in de vorige noot bedoelde brief

^{xv} Cijfers najaar 2016, bron: Rapport Don't tolk too much, pag. 5 en onderste tabel

^{xvi} Pagina 4, bovenaan.

^{xvii} In zijn brief aan de Tweede Kamer van 5 april 2019, Kamerstukken 29 936, nr. 44, pag. 2, derde alinea.

^{xviii} T.a.p. vierde alinea

^{xix} Zo ook al uitdrukkelijk de Memorie van Toelichting op de Wbtv, Kamerstukken 29 936, nr. 3, pag. 3 eerste alinea.

^{xx} MvT, pag. 3, een na laatste alinea

^{xxi} MvT, pag. 5, een na laatste alinea